

SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET (SMIL)

Strategiplan for Sandnes kommune 2017-2020

Innledning

Formålet med tilskuddsordningen er å fremme natur- og kulturverdiene i jordbrukets kulturlandskap, og redusere forurensningen eller fare for forurensning fra jordbruket. Eksempler på prosjekter som kan få tilskudd er renseparker, tiltak for å fremme biologisk mangfold, tilrettelegging for ferdsel/turveier, restaurering av steingarder og restaurering av verneverdige bygninger i landbruket med mer. Det er utarbeidet sentral forskrift for tildeling av midler: *Forskrift om spesielle miljøtiltak i jordbruket*. I tillegg til sentral forskrift er kommunene pålagt å ha egen strategiplan som skal brukes til behandling av søknader om tilskudd til miljøtiltak.

Hvem kan søke?

Tilskudd kan innvilges til foretak som oppfyller vilkårene i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Det må foreligge tillatelse fra landbrukseiendommens eier til gjennomføring av prosjekt eller tiltak.

Det kan ikke innvilges tilskudd til prosjekt eller tiltak på landbrukseiendommer som eies og drives av stat, fylke eller kommune med mindre tiltaket er et fellestiltak der en eller flere tilskuddsberettigede landbrukseiendommer er med.

Søker må oppfylle vilkår i forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging og forskrift 26. juli 2004 nr. 1138 om plantevernmidler § 18 femte ledd. Søker må videre ha kart over jordbruksarealene foretaket til en hver tid disponerer, samt andre arealer som foretaket disponerer eller som er av betydning for eller som er påvirket av jordbruksdriften. Kulturminner, områder som er viktige for biologisk mangfold, arealer med risiko for tap av jord og næringsstoffer og andre forhold av miljømessig betydning skal være kartfestet og beskrevet.

Miljøutfordringer i Sandnes

Forurensningstiltak

Avrenning av næringsstoff til vassdragene er et problem. Dette kan skyldes både punktutslipp og avrenning fra areal til vassdrag. Økte nedbørmengder gjør at næringsstoff blir dratt med fra jordbruksareal til vassdrag.

Storåna vassdraget og Stangelandsåna er for tiden prioriterte områder for Sandnes kommune. Kommunalteknikk arbeider med å sanere gammel kloakk for å få elvene renere. Dette for å få renere vann ved Gandsfjorden. Fra og med 2016 er begge vassdragene med i ordningen om miljøavtaler gjennom Regionalt miljøprogram.

Det ble i 2015 utarbeidet tiltaksplan for miljøtiltak i Stangelandsåna, det er også igangsatt arbeid med å utarbeide tiltaksplan for Storåna.

Kommunalteknikk ved Renovasjon og miljø tar årlig to prøver fra ca 80 vann, bekker og elver. I tillegg tar miljørettet helsevern badevannsprøver og utfører algeovervåking. Arbeidet med prøvetaking er til stor hjelp for å finne ut hvor det er mest tilførsel av næringsstoffer.

Kulturlandskapstiltak

Det viktigste miljø- og kulturlandskapsarbeidet skjer ved at jorda blir holdt i hevd og høstet årlig, kulturbeita vært rydda og nytta av husdyr, gjerder holdt vedlike, bygninger holdt vedlike og fornya. Dette er kjennetegn på et aktivt landbruk og livskraftige bygdesamfunn. Det er viktig å få bøndene til å se verdien av kulturlandskapet og å ta hensyn til dette i sine valg og disposisjoner.

Steingarder i Krogedal.

Foto: Arne J. Lyshol

Sentrale forskrifter, planer, strategier, registreringer mv.

- Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)
- Regionalplan for landbruk i Rogaland (2011)
- Kommuneplan for Sandnes kommune (2015-2030)
- Miljøplan for Sandnes kommune (2015-2030)
- Kommunedelplan Landbruk (2015-2030)
- SEFRAK-registeret (landsdekkende register over eldre bygningar og andre kulturminne)
- Askeladden (kulturminnedatabase)
- Naturbasen (Miljødirektoratet)
- Forskrift om fremmede organismer
- Naturmangfoldsloven

Moment det bør legges vekt på ved prioritering av tiltak

Ved vurdering av søknadar om tilskudd, skal det legges vekt på om tiltakene

- fremmer det som er typisk for kulturlandskapet i Sandnes
- tar vare på det biologiske mangfoldet
- reduserer avrenning og forurensing til vassdrag
- fremmer tilgjenglighet og folk sine behov for rekreasjon i kulturlandskapet
- tar vare på yngre og eldre kulturminner
- tar vare på freda og verneverdige bygninger og anlegg
- fremmer estetiske verdier i kulturlandskapet

Tiltak det kan være aktuelt å støtte

Forurensingstiltak:

Reinseparker, fangdammer, dammer for biologisk mangfold og fangvoller kan støttes med inntil 70 %. Søknader for Storåna og Stangelandsåna skal prioriteres høyest.

Å åpne lukkede vannløp har en positiv effekt mellom annet med hensyn til biologisk mangfold og økt mulighet for rensing av næringsstoff og partikler i avrenning fra landbruket. Søknader kan støttes med inntil 70 %. Søknader for Storåna og Stangelandsåna skal prioriteres høyest.

Svebestad rensepark. Foto: Arne J. Lyshol

Kulturlandskapstiltak:

Biologisk mangfold:

- Tiltak som forbedrer hekkeplassene og hekkesuksess hos vipe, storspove og sanglerke.
- Opparbeiding av nye og biotopforbedrende tiltak for sårbare og truede arter. Eksempelvis opparbeidelse av dammer og våtmarksområder i kulturlandskapet.
- Tiltak som hindrer spredning av fremmede arter med høy risiko og bekjempelse av disse.
- Åkerrikse er en fugl som står på rødlisten over utrydningstrua fuglearter. Fuglen hekker i jordbrukslandskap og det kan gis støtte til fuglevenlig slått, der en har fått påvist fugl.

Restareal:

Det kan gis støtte til skjøtsel av restareal, for eksempel lyngbrenning, krattrydding, gjerding m.v. Her blir restareal med verdiklasse A, B eller C (jf Naturbasen) prioriterte. Det kan også gis tilskudd til naturtyper etter naturmangfoldsloven som er knyttet til landbruket som slåttemark og slåttemyr.

Kulturminne:

Istandsetting av steingarder kan støttes med inntil 50 %. Byantikvaren skal gi uttalelse til søknaden.

Bygninger:

For bygninger er det kun utvendige tiltak det gis støtte til. Bygninger må ha en verdi som et element i kulturlandskapet, og ha ei kulturhistorisk interesse. Bygninger og anlegg av høy kulturhistorisk verdi, i tråd med gjeldende kulturminneverdi, gis prioritert.

For verneverdige bygninger med høy bruksverdi, næring eller boplass er maksimalt tilskudd 40 % av kostnad.

For verneverdige bygninger liten bruksverdi for søkeren, blir maksimalt tilskudd satt til 70 % av kostnad.

Maksimalt tilskudd til enkeltbygg er kr. 200.000,-.

Byantikvaren skal gi uttalelse til søknaden.

Sjøhuset i Lauvåsvåg. Foto: Arve Fløysvik

Presiseringer

Andre tiltak som kommer inn under formålet i *Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket*, kan og være aktuelle. Støttenivået er rettleidende.

Tilskudd tildeles etter kalkyle og blir utbetalt etter dokumenterte kostnader. For egeninnsats må det føres detaljerte timelister.

Prioritering og støttenivå

Tiltaksgruppe	Prosjekttype	Tildelte midler for Sandnes kommune fordelse tilnærmet	Maksimalt tilskudd
Planleggings- og tilretteleggingstiltak	Planleggings- og tilretteleggingstiltak	5 %	100 %
Forurensingstiltak	Reinseparker, dammer for biologisk mangfold, fangvoller	60 %	70 %
	Leplanting		30 %
Kulturlandskapstiltak	Biologisk mangfold	35 %	100 %
	Verneverdige bygninger		40 % - 70 %
	Ferdsl		70 %
	Gammel kulturmark		70 %
	Steingarder		50 %

For årene 2017-2020 vil forurensingstiltak i Stangelandsåna og Storåna ha høyeste prioritet.

Saksbehandling

1. Søknad skal leveres på skjema (SLF-430) <https://www.slf.dep.no/no/miljo-og-okologisk/spesielle-miljotiltak/hvordan-soke/skjema>
2. Søknaden skal inneholde følgende vedlegg:
 - Kart over eiendommen, med inntegnet plassering av tiltak
 - Beskrivelse av prosjektet
 - Spesifisert kostnadsoverslag (materialkostnader, innleid arbeid, eget arbeid mv.)Fotodokumentasjon kan legges ved, der det er naturlig.

Veiledende satser for eget arbeid/utstyr:

Person i arbeid	300 kr/time
Person + traktor/ATV med reiskap	600 kr/time
Person + gravemaskin	800 kr/time

Fristar/behandling

- Det er to søknadsfrister i året: 01.april og 01. oktober.
- Søknadsfristen på våren har hovedprioritet. Søknader som kommer inn om høsten, blir prioritert etter hvor mye midler som er igjen etter søknad 01.04.
- Søknadene blir behandlet etter at søknadsfristen er gått ut.
- Frist for gjennomføring av tiltak blir normalt sett til 3 år. Fristen kan forlenges med inntil 2 år.
- Landbrukskontoret gjør enkeltvedtak i hver søknad. Vedtaket kan påklages etter forvaltningsloven. Det vil kunne settes vilkår ved tildeling av tilskudd.
- Fordelingen mellom ulike tiltaksgrupper kan fravikes, slik at samlet tilskuddspott kan nyttes fullt ut.

Kvernhuset i Breivik. Foto: Arve Fløysvik

Foto første side Håland mot Bråsteinnuten tatt av Arne J. Lyshol